

आदर्श प्रश्नपत्र/ Model Que. Paper
वेदविभूषण द्वितीय-वर्ष / Vedavibhushan Second Year/
वर्ष / Year 2022-23

विषय - वैदिक साहित्य का इतिहास/History of Vedic

समुचितं विकल्पं चिनुत —

10 × 2=20

- प्र.1. वेदशब्दस्य कोऽर्थः ?
- (क) आत्मा (ख) ज्ञानम्
(ग) ब्रह्मः (घ) शिवः
- प्र.2. 'इष्टानिष्टप्राप्तिपरिहारयोः अलौकिकमुपायं यो वेदयति स वेदः' कस्य मतानुसारम्
- (क) स्कन्दस्वामिनः (ख) भट्टभास्करस्य
(ग) सायणाचार्यस्य (घ) महीधरस्य
- प्र.3. वैदिकसाहित्ये विशालतमः वेदः कः ?
- (क) ऋग्वेदः (ख) यजुर्वेदः
(ग) सामवेदः (घ) अथर्ववेदः
- प्र.4. वेदाङ्गानि कति सन्ति ?
- (क) पञ्च (ख) षट्
(ग) नव (घ) एकादश
- प्र.5. वेदाः कति सन्ति ?
- (क) त्रयवेदाः (ख) चत्वारवेदाः
(ग) सप्तवेदाः (घ) दशवेदाः
- प्र.6. 'गोपथब्राह्मणम्' इति कस्य वेदस्य ब्राह्मणग्रन्थः ?
- (क) यजुर्वेदस्य (ख) सामवेदस्य
(ग) अथर्ववेदस्य (घ) ऋग्वेदस्य
- प्र.7. प्रसिद्धाः कति उपनिषदाः सन्ति?
- (क) दश (ख) नव
(ग) पञ्चदश (घ) सप्तदश

- प्र.8. गायत्रीमन्त्रेण उपास्यः देवः कः ?
- (क) सविता (ख) अग्निः
(ग) इन्द्रः (घ) वायुः
- प्र.9. यास्कमतानुसारेण कति विधाः देवताः ?
- (क) त्रिविधाः (ख) पञ्चविधाः
(ग) दशविधाः (घ) नवविधाः
- प्र.10. “सत्यमेव जयते नानृतम्” इति मन्त्रः कुत्र प्राप्यते -
- (क) माण्डूक्योपनिषदि (ख) मुण्डकोपनिषदि
(ग) केनोपनिषदि (घ) कैवल्योपनिषदि

रिक्तस्थानानां पूर्तिः करणीया —

10 × 2=20

- प्र.11. सामवेदे ————— स्वराः सन्ति ।
- प्र.12. यजुर्वेदः ————— भेदेन द्विधा विभक्तः ।
- प्र.13. ऋग्वेदस्य अपरं नाम ————— ।
- प्र.14. सम्प्रति अथर्ववेदस्य ————— शाखाः उपलभ्यन्ते ।
- प्र.15. महीधरः ————— वेदस्य भाष्यकारः ।
- प्र.16. ऋग्वेद-शिक्षाग्रन्थस्य नाम ————— ।
- प्र.17. निरुक्तकारः ————— ।
- प्र.18. ————— चतुर्वेदानां भाष्यकारः ।
- प्र.19. शुक्लयजुर्वेदसंहितायां ————— अध्यायाः सन्ति ।
- प्र.20. शुक्लयजुर्वेदसंहिताया अन्तिमाध्यायः ————— वर्तते ।

समुचितं शब्दमेलनं कुरुत —

5×2=10

- प्र.21. शिवसंकल्पसूक्तम् (क) पञ्चविभागाः
- प्र.22. निरुक्तम् (ख) षडशीतिशाखाः
- प्र.23. कृष्णयजुर्वेदस्य (ग) शुक्लयजुर्वेदः
- प्र.24. सामगानम् (घ) अथर्ववेदः
- प्र.25. ब्रह्मवेदः (ङ) यास्कः

संस्कृतभाषया उत्तराणि लिखत —

5×2=10

- प्र.26. उद्गाता कः अस्ति = _____
- प्र.27. यागः इति कस्मात् धातोः रूपम्= _____
- प्र.28. ऋचः इति किं वचनम् = _____
- प्र.29. आहुतिः इत्यत्र कः उपसर्गः = _____
- प्र.30. त्रिष्टुप् इति किम्? = _____

अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः (एकपंक्तौ उत्तरं लिखत)

5×2=10

- प्र.31. ऋग्वेदस्य प्रथमा ऋक् का ?
_____
_____
- प्र.32. गायत्रीछन्दसि कति अक्षराणि भवन्ति?
_____
_____
- प्र.33. यजुर्वेदस्य कियत्यः शाखाः प्राप्यन्ते ?
_____
_____
- प्र.34. शुक्लयजुर्वेदस्य किम् गृह्यसूत्रम् ?
_____
_____
- प्र.35. वंशब्राह्मणेन सम्बन्धः वेदविशेषस्य कस्य?
_____
_____

लघूत्तरीया: प्रश्ना: (हिन्दी भाषया अथवा संस्कृत भाषया लिखत)

4×4=16

प्र.36. ऋग्वेदस्य कति शाखाः उपलब्धाः ? तासां नामानि लिखत ।

प्र.37. कृष्णयजुर्वेदस्य महत्त्वविषये त्रीणि वाक्यानि लिखत ?

प्र.38. काण्वशतपथब्राह्मणे कति काण्डानि, कति अध्यायाः, कति ब्राह्मणानि सन्ति ?

प्र.39. सम्प्रति सामवेदस्य कियत्यः शाखाः समुपलभ्यन्ते ? कानि च तानि ?
